

VALOKUVAKOKOELMIEN DIGITOINNIN SUUNNITTELU

ERILAISTEN VALOKUVA- AINEISTOJEN VAATIMUSTEN HUOMIOIMINEN

Riitta Koskivirta

www.valokuvataiteenmuseo.fi

VALOKUVIEN DIGITOINTI ON ERI ALOJEN ASiantuntijoiden YHTEISTYÖTÄ

- SEPIA -dokumentit
www.knaw.nl/ecpa/sepia
- Kuvan, kokoelmien hallinnan, tietotekniikan, konservoinnin ja säilytyssuunnittelun alojen asiantuntijat
- Yhteinen kieli löydyttävä jo suunnitteluvaiheessa

DIGITOINTIPROJEKTIT

- 1/3 osa suunnittelua, säilyttämisen ja säilymisen varmistelua, hallintoa ja kokonaisuuden haltuun ottoa
- 1/3 osa arkistotyötä
- 1/3 osa itse digitointia

DIGITOINNIN SUUNNITTELU KONSERVOINNIN NÄKÖKULMASTA

- Digitointi ei saa vahingoittaa originaalia
- Tiedostosta kerralla riittävän kokoinen ja hyvälaatuinen – laaduntarkkailu!
- Digitoinnin jälkeen originaali suojaan
- Tiedoston säilyminen turvattu

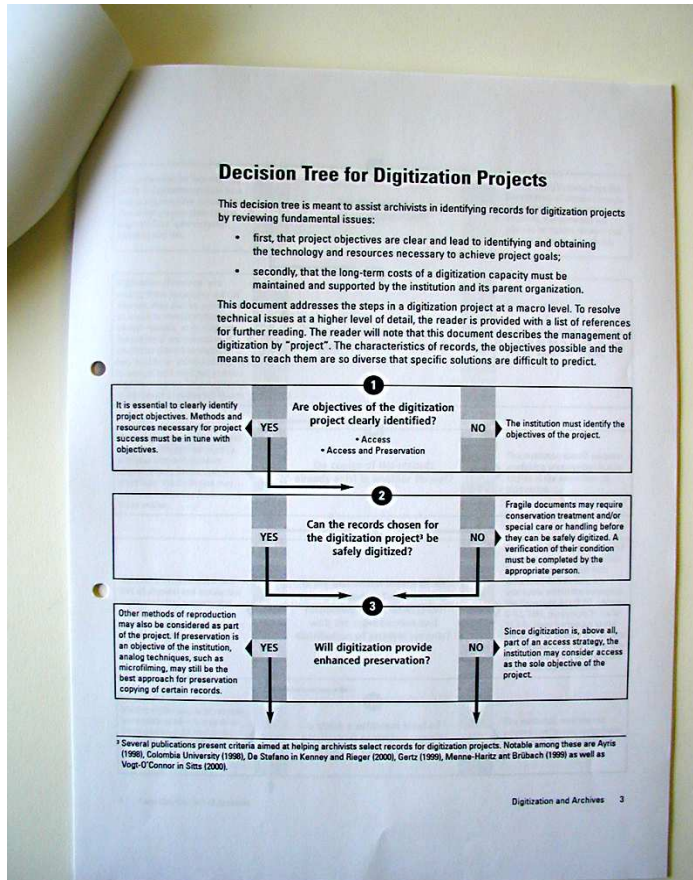
Digitointi ei korvaa originaalia

ORIGINALITEETIN VARMISTUS

- Digitointi on usein kopion tuottamista – referaatit tärkeitä
- Originaalin autenttisuuden varmistus – korjailujen perustelu ja dokumentointi
- Laatumetrit – työtapojen perustelu ja dokumentointi

KONSERVOINNIN OSUUS SUUNNITTELUSSA

- Tarkistaa valittu aineisto – riskianalyysi, prosessisuositukset, aikataulut
- Puhdistaa ja mahdollisesti konservoida
- Sijoitus uusiin säilytyspusseihin yms.
- Varautua kaiken varalle

MIKSI HUOMIOITAVA?

- Valokuva-aineistoja on monenlaisia, ja monenlaisessa kunnossa
- Fyysiset rajoitteet ja/tai vauriot
- Kemialliset vauriot
- Välineistön valinnalla vaikutetaan originaalien elinikään

MITÄ HUOMIOITAVA?

- Materiaalin kunto – kestääkö fyysistä rasitusta, käsittelyä?
- Materiaalissa jo olevat vauriot – mikä on turvallisin tapa digitoida?
- Arvioitava mahdolliset piilevät vauriot – mikä on turvallisin tapa digitoida?

MITEN HUOMIOIDAAN?

- Valitaan aineistoa vähiten fyysisesti rasittavat käsittelytavat, digitointivälineet ja –menettelyt
- Altistetaan aineisto mahdollisimman vähän valolle, lämmölle ja olosuhteiden vaihteluille
- Originaalit saatetaan turvallisiin olosuhteisiin pitkäaikaissäilytykseen prosessin päätteeksi

KONSERVOINTITOIMENPITEET

- Varmistavat, että valokuvan voi turvallisesti digitoida
- Mahdollistavat visuaalisesti laadukkaan tiedoston
- Originaali voidaan digitoinnin jälkeen viedä säilytykseen

KÄSITTELY

- Valokuvat kestävät digitointikäsitteilyn
- Digitointiolosuhteet asianmukaiset
- Ohjeet prosessin kaikkiin vaiheisiin valokuvien käsittelystä
- Digitoinnin jälkeen originaalit suojataan ja viedään säilytykseen

TILAT JA OLOSUHTEET

- Käsittelytila puhdasta
- Käsittelytilaa n. 6x suurimman digitoitavan esineen koon mukaan
- Tiloissa ei juomia, ruokia
- Tiloissa ei turhaa trafiikkaa
- Tiloissa riittävä ilmanvaihto – laitteet ja ihmiset tuottavat lämpöä
- Tiloissa ei liikaa valoja
- ISO standardit työskentelyolosuhteiden vakioimisen apuna

VALOKUVAT

- Digitointivälineet valitaan aineiston mukaan
- Valokuvien ikä, kunto ja materiaalit tunnettava

REHELLISTÄ MAINONTAA, OSA 1

Tulostin, kopiokone, skanneri, solmioprässi

Maininta solmioprässi-
ominaisuudesta
ilmiselvästi ei takaa
valokuville fyysisesti
turvallista
skannausta – kova
puristus ja
kosteutta?

REHELLISTÄ MAINONTAA, OSA 2

Maininta solariumista viittaa laitteen tehokkaaseen lämmön ja UV-säteilyn tuotantoon – ei siis turvallinen valokuvien skannaukseen

DIGITOINTIVÄLINETYYPIT, miinusta

- Tasoskannerit – tuottavat liikaa lämpöä ja fyysistä rasitusta vanhoille valokuville
- Diaskannerit – tuottavat liikaa lämpöä vanhoille valokuville
- Rumpuskannerit – tuottavat liikaa lämpöä vanhoille kuville, myös ongelmana on liimakiinnitys rummulle
- Digikamerat – valonlähteet usein liikaa lämpöä ja UV-säteitä tuottavia, myös laaturajoitteita
- ”Skannaavat perät” – valonlähteet usein liikaa lämpöä ja UV-säteitä tuottavia, polarisointisuotimet vievät valosta tehoa ja skannausajat pitkät

DIGITOINTIVÄLINETYYPIT, plussaa

- Tasoskannerit – voidaan käyttää uusille, hyväkuntoisille valokuville
- Diaskannerit – voidaan käyttää uusille, hyväkuntoisille valokuville
- Rumpuskannerit – ei oikein voida suositella säilytysvelvoitteisille valokuva-aineistoille
- Digikamerat – jos valonlähteet eivät tuota lämpöä/UV:tä: OK, hyvä valinta vanhoillekin valokuville
- ”Skannaavat perät” – valonlähteet eivät tuota lämpöä/UV:tä: OK, hyvä valinta vanhoille valokuville

SOVELLUTUKSIA

- Usein tarvitaan innovatiivista talonpoikaisjärkeä...

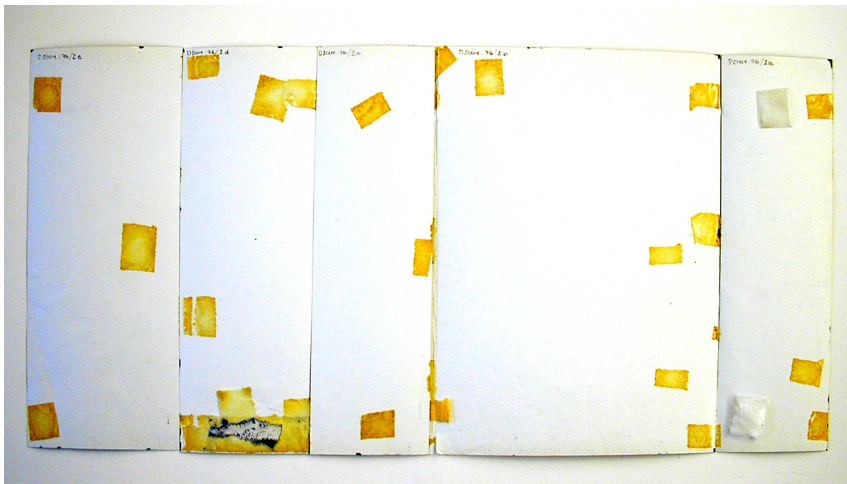
24.11.2009 Riitta
Koskivirta

[Suomen valokuvataiteen museo](#)

18

ONGELMATAPAUKSIA

- Erilaiset teipit, liimat, tarrat, kuminauhat yms. – lämpö aktivoi

ONGELMATAPAUKSIA

- Ohuella pohjamateriaalilla olevat aineistot
- Epästabiilit materiaalit

ONGELMATAPAUKSIA

- Vääntyilevät, rullautuneet ja käpristyneet valokuvat ovat hyvin hauraita, eikä niitä sovi väkisin suoristaa
- Materiaaliltaan epästabiilit valokuvat

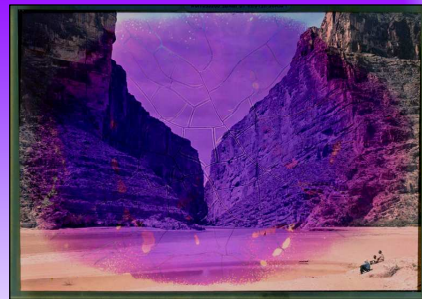
ERÄS RAPORTOITU VAURIO

- Parin viikon välillä toistettu skannaus tasoskannerilla tuotti selluloosa-diasetaattipohjaisen, varhaisen väridiatyyppin vaurioitumisen

Effects of scanning

First high res scan

Second high res scan

LOPUKSI

- Digitointiprojektit ovat aina eri alojen asiantuntijoiden yhteistyötä – hyvä suunnittelu säästää rahaa, aikaa ja hermoja, se myös lisää motivaatiota
- Digitointi ei saa vahingoittaa originaaleja – aikataulut, välineistö suunniteltava aineiston turvallisuuden mukaan
- Digikopio ei korvaa originaalia
- Valokuvien digitointi vaatii standardeja ja työmenetelmien dokumentointia